

Milost cesarska.

Odperto pismice vsem Slovencem.

Povsod sluje milostno serce presvetlega cesarja našega. Kdo ne pomni, koliko hudodelnikom, zlasti takim, kateri so bili obsojeni zavoljo hudodelstva razžaljenega Velikanstva cesarskega, je spregledoval milostljivi vladar o preslavni poroki svoji, o rojstvu svetle cesaričinke in o drugih prilikah hudo in dolgo kazni, ki bi jo bili imeli po ječah še terpeti, — nekteri še po pet, šest in po več let. Milost cesarska jim je dodelila neprečislano prostost, ter jih pripeljala hvaležne spet v naročje prežalostnim starišem, bratom, sesticam in preljubim ženicam.

To lepo navado o veselih godih so imeli tudi poprejšnji vladarji naši preslavnega rodú habsburškega. To je sploh znano, od tega nočemo toraj več govoriti, ampak dragim rojakom Vam na kratko razložiti, kako dodeluje presvetli cesar hudodelnikom milost iz drugih imenitnih vzrokov, namreč iz takih, ki so jih pustili sodniki pri zadnji sedbi v nemar, ali pa iz takih, ki so se pripetili še le po razsodbi.

Zvedili smo, kako pogostoma pošiljajo milostne prošnje do presvetlega cesarja, posebno iz Českega in Moravskega stariši za otroke, otroci za stariše, bratje za brate in sestre, sestre za brate in sestre, možje za žene, žene za možje svoje — sploh rodbeniki za rodbenike, da bi spregledal premilostljivi cesar vso ali vsaj nekoliko kazni njihovim že obsojenim in zapertim sinom, hčeram ali drugim rodbenikom, ki so obsojeni zavoljo kakega hudodelstva na manj ali na več let v ječo. Tudi občinski možje (župan z dvema svetovavcom) prosijo včasih sami pismeno premilostljivega cesarja ali priporočajo vsaj v posebnem pismu (spričevanju) kakega hudodelnika občine ali soseske svoje milosti cesarski. Ako nima nesrečnik rodú, prosijo za-nj včasih z vspehom le prijatli in znanci. Jetniki smejo pa tudi sami milosti prositi.

Zlasti prihaja milostnih prošenj do presvetlega cesarja, kader jetnik kazni ali pokoro do malega že preterpi, tako, da ima le še nekoliko tednov, nekoliko mescov, kakega pol leta, ali ako je bil obsojen na več let, — če ima le še leto, dve ali tri zapert biti.

Veliko takih prošenj odpravljajo neuslišanih, ako ni posebnega vzroka za milost; ali veliko tudi uslišanih, ako je posebnih imenitnih vzrokov ali zagovorov. Cesar spregleduje smilovanja vrednim hudodelnikom res po več tednov, mescov in let, toda le iz imenitnih vzrokov, ki so se pripetili še le po obsodbi, ali ako jih so sodniki razsojevali zanemarili, ali ako niso ondaj vedili za take zljajščave, posebno pa, ako je bil jetnik v ječi vedno priden, pobožen in marljiv (bogljev) ter se mu zná, da se resnično kesá pregrehe ali pregreh svojih, tako, da se smé kaznovavna oblast v svésti biti, da se utegne človek poboljšati.

Iz naših krajev, dragi rojaki! ni viditi skoraj nikoli nobene milostne prošnje na Dunaji. Tega pa vém, da ni krivo prepíčlo upanje v veliko milost presvetlega cesarja; ampak menda le to, da ne veste te šege, češ, kogar je obsodila višja oblast, temu ne more več pomóci živa duša. Priprosto ljudstvo naše misli tudi, ako je bila kakošna pravda na Dunaji, da je bila tudi cesarju v rokah, in da je razsodba zato nespremenljiva. Pa ni vselej tako. Enemu samemu človeku ni kratko ne malo mogoče vseh pravi in prošenj iz vsega cesarstva pregledavati in presojevati, tedaj tudi presvetlemu cesarju ne; On dobiva v roke le najimenitnejši reči in med temi tudi vsako „sodbo na smert“. O miru ne smejo nobenega hudodelnika obesiti, dokler ne privoli cesar. Zato ima cesar toliko služabnikov (urednikov), da mu ni treba vsega samemu opravljati, kar bi bilo pa — kakor smo rekli — tudi celó nemogoče, ako bi ravno hotel, in če bi imel prav sto rok in sto glav. Včasih misli tudi kdo, ki ne zná brati, pozmoti, da mu je bila

pravda na Dunaji, pa ga ni vidila nikdar. Take zmote in krive misli smo zvedili sami.

Zato se nam je zdelo, da je treba Vas podučiti, in Vam povedati pomoček, s katerim si rane celijo druge ljudstva, da bi si jih celilo tudi naše; zakaj vémo, da ima ljudomili cesar milosti, kakor za druge vérne podložnike, tako tudi za vérne Slovence svoje, in da jo bode prošni rad delil vsem, kateri je bodo vredni.

Preden dospé milostna prošnja od sodnije do sodnije cesarju v roke, terpi po pet, šest tednov.

Naj krajša pot za milostno prošnjo do cesarja bo, ako jo izročiš najvišji kaznovavni oblasti (okrožni ali deželni sodnji) v tistem tergu ali mestu, v katerem je jetnik zapert, z drugo posebno, tudi pismeno prošnjo, da bi se odpravila milostna prošnja z dobrotljivo priporoko do presvetlega cesarja.

Smejo se pa pošiljati take prošnje najvišji sodnji na Dunaj, ali pa tudi presvetlemu cesarju na ravnost; toda to terpi dalje, zato ker odpravljajo tako prošnje (ako je bila tako srečna, da jo je presvetli cesar milostljivo zaznamenoval) iz Dunaja vendar nazaj do omenjene kaznovavne oblasti. Ta oblast mora pregledati, je li vse resnično, in povedati misel svojo, je li vreden jetnik milosti, ni li; potem se verne prošnja spet do cesarja. Za nobeno prošnjo v kazenskih rečeh ni treba kolka ali štempeljna, tedaj tudi za milostne prošnje v takih rečeh ne.

Hudodelnik smé prositi sam ali po rodbenikih svojih milosti cesarske tudi berž po razsodbi tiste sodnije, nad katero nima v tisti reči nobena več soditi. To velja zlasti, ako ktereга obsodijo k smerti, pa ga ne priporočé milosti cesarski. Ondaj je treba, ako je kriv, da neutegoma sam milosti prosi, ako hoče, in ako misli, da je je vreden. Tisti, ki ni kriv, pa ne prosi milosti, ampak se pritožuje in dokazuje kakor vé in zná, nedolžnost svojo.

Ako pa ni hudodelnik obsojen k smerti, ondaj bode bolje, da kazni svojo berž nastopi, in potem še le, ko jo do malega ali vsaj polovico že preterpi, milosti zaprosi, da bi mu hotel namreč premilostljivi cesar ves ostanek, ali vsaj nekoliko kazni spregledati. Ondaj namreč kaznovavna oblastnija lahko pové, kako se je obnašal hudodelnik doslej v ječi. Kaže li, da se misli res poboljšati, in ker se utegne tačas primeriti kaj takega, kar ga bode močno zagovarjalo in tako milosti priporočalo. Toda zastoj bi prosil milosti tak hudobnež, kateri se ne kesá pregrehe svoje, kateri celó v ječi rogovili, zabavlja in druge šunta. Leskešanim grešnikom dodeluje cesar milost.

Tega nismo tedaj razglasili nikomur za potuho, ampak na tolažbo Vam prežalostnim starišem in drugim rodbenikom takih nesrečnikov. Naj se pa ne prederzuje milostnih prošenj noben drug napravljati, kot tak, ki ume postav; zakaj veliko stoji tudi na tem, kako je prošnja narejena.

Domoljub.

Starozgodovinski pomenki.

Sveto indiško figovo drevo in njega pomen na noriških rimskih kamnih.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Ako pregledamo vlastitosti (attribute) rimskih podob, ktere poznamljajo značaj in delavnost glavnih podob, vidimo spet veliko različnost med podobami na noriških in panonskih spomenkih in pa med čisto rimskimi.

Na noriških spomenkih ni ne cvetja, ne sadú, jabek, granatov, maka, latovja, oliv, lovora, hrastovih vencov, beršluna itd., pogrešamo dalje tánie, infule, hiketerie, kerikeje, trinoge (iz Apolonove službe), manjka tudi Lekythos, Alabastron, Kalathos in Modius. Nikjer ni viditi Tropäona, vesla, aplustra,